

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS-Voorstel

Besluitnummer
PZH-2021-767040010
DOS-2021-0000751

Status
A-Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten
16 maart 2021

Eindtermijn

Onderwerp

Bestuursvereenkomst 2022 generiek interbestuurlijk toezicht

Advies

1. Vast te stellen de brief aan alle Zuid-Hollandse gemeenten over het voornemen om voor het generieke interbestuurlijk toezicht een nieuwe bestuursvereenkomst aan te gaan.
2. Vast te stellen de publiekssamenvatting over het voornemen om voor het generieke interbestuurlijk toezicht een nieuwe bestuursvereenkomst aan te gaan.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies.

Bijlagen

1. Brief aankondiging nieuwe bestuursvereenkomst IBT2022
2. Bijlage - Evaluatie Interbestuurlijk toezicht Zuid-Holland

1 Toelichting voor het College

Waarom dit voorstel?

Wij vragen u in te stemmen met het verzenden van de brief aan de colleges van burgemeester en wethouders van de Zuid-Hollandse gemeenten, waarin zij worden geïnformeerd over het voornemen om het IBT-beleid te actualiseren en vast te leggen in nieuwe bestuursovereenkomsten. De nieuwe overeenkomsten gaan in per 1 januari 2022. De oude bestuursovereenkomsten uit 2013 komen daarmee te vervallen.

Ook worden gemeenten gevraagd mee te denken over onder andere het benoemen van de domeinen en het formuleren van indicatoren.

Wat ging hieraan vooraf?

Elke provincie gaf in 2013, na het in werking treden van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht (wet RGT) een eigen invulling aan interbestuurlijk toezichthouden. Zuid-Holland deed dat door met alle gemeenten een bestuursovereenkomst af te sluiten. GS kozen voor het sluiten van een bestuursovereenkomst met alle gemeenten:

- om duidelijkheid en transparantie te bieden over hoe de provincie het toezicht uitvoert (sober, proportioneel en risicogericht ten aanzien van een aantal wettelijke beleidsdomeinen);
- vast te leggen dat er geen onnodige bemoeienis zal plaatsvinden vanuit de provincie als gemeenten hun wettelijke taakvervulling, informatievoorziening en horizontale verantwoording tussen college en gemeenteraad op orde hebben, en
- er in dat geval geen extra informatie zal worden gevraagd door de provincie en voor gemeenten geen onnodige, aanvullende administratieve lasten ontstaan.

Op basis van de afspraken in die overeenkomst wordt het IBT nu uitgevoerd. Hoewel dat toen een prima insteek was, is het beeld nu dat deze insteek (te) weinig toegevoegde waarde levert voor de verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur. De volgende ontwikkelingen beamen dit:

- De landelijke evaluatie van het interbestuurlijk toezicht (bij alle 12 provincies), die heeft geresulteerd in de landelijke Agenda Toekomst van het Toezicht.
- De werkwijze bij sommige provincies die pro-actiever is dan de onze.
- Ideeën bij gemeenten hoe het beter kan.

Daarnaast moet er rekening gehouden worden met wetswijzigingen, waaronder de Omgevingswet en de Wet Digitale Toegankelijkheid.

Met de Agenda Toekomst van het Toezicht (ATT) geven gemeenten, provincies en Rijk gezamenlijk invulling aan de in 2018 in de '[Programmastart Interbestuurlijk Programma](#)' gemaakte afspraak om te "werken aan vernieuwing van het interbestuurlijk toezicht, zodat het toezicht zo effectief mogelijk is en passend is bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven."

In de ATT is als gezamenlijk doel geformuleerd:

"Interbestuurlijk toezicht is er omdat de overheid haar taken blijvend goed wil uitvoeren en dat inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat dit beschermd en geborgd is".

In de Agenda zijn vijf actielijnen benoemd waarlangs het interbestuurlijk toezicht de komende jaren zal worden doorontwikkeld:

1. Versterken verbinden horizontale controle en verticaal toezicht,
2. Beter voeren dialoog,
3. Beter leren via toezicht,
4. Uniformeren uitvoering toezicht en
5. Toezichthouder richt zich op gedeelde risico's.

Deze ontwikkelingen vragen om aanpassing van het IBT-beleid van Zuid-Holland en waren daarom aanleiding om het IBT in Zuid-Holland te evalueren. De evaluatie is inmiddels afgerond. Bij de IBT-rapportage over 2019, vastgesteld GS dd. 27 oktober 2020 en verzonden naar alle gemeenten en PS, is een toelichting opgenomen over de evaluatie van het IBT en de voorgenomen uitgangspunten voor de doorontwikkeling ervan.

Waarom een nieuwe bestuursovereenkomst?

Uit de evaluatie kan worden geconcludeerd dat het vastleggen van de afspraken in een bestuursovereenkomst op voldoende draagvlak kan rekenen. Ook is gebleken dat de huidige bestuursovereenkomst niet meer actueel is, niets doen is daarom geen optie.

Het grote voordeel van een overeenkomst is dat dit tweezijdig is, hierdoor committeren zowel provincie als gemeenten zich aan de kaders en de gemaakte afspraken met betrekking tot de werkwijze. Er is sprake van gelijkwaardigheid in de systematiek en samenwerking, zonder dat de mogelijkheid om in te grijpen als het mis gaat wordt belemmerd.

Wat willen we als provincie bereiken?

Op basis van de uitkomsten van de evaluatie en de landelijke ontwikkelingen onderzoeken wij samen met de Zuid-Hollandse gemeenten hoe een nieuw IBT-beleid beter kan bijdragen aan een goed openbaar bestuur en hoe het (maatschappelijk) belang van het generieke toezicht kan worden vergroot. Een meer individuele benadering van gemeenten staat daarbij voorop. Een betere dialoog tussen de provincie en gemeenten kan leiden tot meer maatwerk en afstemming op de specifieke situatie van dat moment. ICT-infrastructuur is daarbij ondersteunend en faciliterend voor zowel provincie als gemeenten. De bestaande beleidsuitgangspunten, sober, risicogericht en proportioneel, blijven leidend.

Met het vernieuwen van het IBT willen we hier invulling aan geven door:

- Versterken van de horizontale controle door de raad door actuele data beschikbaar te stellen en de raden zo nodig per brief en/of mondeling te informeren over specifieke aandachtspunten, oftewel maatwerk.
- Een preventieve focus, waardoor interventies achteraf kunnen worden voorkomen.
- Goede uitvoering medebewindstaken door gemeenten bevorderen door kennisdeling op basis van goede voorbeelden.
- Beperken van de toezichtlast voor gemeenten en provincie door zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande data en het toezicht risicogericht en proportioneel uit te voeren.
- Waar nodig specifiek onderzoek (thematisch en/of per gemeente).

- Meer transparantie en uniformiteit, bijvoorbeeld door het consequent toepassen van de interventieladder voor elk toezichtdomein.

Past het voorstel binnen het beleid van GS en binnen de door PS gestelde kaders?

In het Programma Beter Bestuur 2020-2023 is hierover het volgende opgenomen:

Met toezicht wordt op stelselniveau bijgedragen aan consistentie en betrouwbaarheid. Wel wordt steeds bewaakt dat het toezicht proportioneel is en niet leidt tot overbodige administratieve lasten. Het interbestuurlijk toezicht van de provincie op gemeenten wordt aangepast aan de interbestuurlijke afspraken hierover tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen en waar nodig versterkt.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW : € 0,00

Programma : Programma 1 - Samen werken aan Zuid-Holland

Financiële risico's:

Het project kan binnen de huidige formatie en budgetten worden uitgevoerd. Het is nog niet bekend wat eventuele structurele gevolgen zijn; dat hangt af van de eisen en wensen die aan het vernieuwde IBT worden gesteld. Vooralsnog is het uitgangspunt budgettair neutraal.

Juridisch kader

De juridische consequenties van het nieuwe IBT-beleid worden zo nader uitgewerkt in een GS voorstel en een concept-bestuursvereenkomst.

2 Voorafgaande besluitvorming

Op 1 oktober 2012 is de Wet revitalisering generiek toezicht in werking getreden, op basis waarvan het interbestuurlijk toezicht is herijkt. GS hebben op 20 november 2012 de Notitie "Het interbestuurlijk toezicht van de provincie Zuid-Holland – Toezicht op basis van vertrouwen" vastgesteld. Op basis hiervan wordt het huidige IBT door de provincie uitgevoerd.

Bij de IBT rapportage over 2019, vastgesteld GS dd. 27 oktober 2020, is een toelichting opgenomen over de evaluatie van het IBT en de uitgangspunten voor de doorontwikkeling ervan. Deze rapportage is naar alle Zuid-Hollandse gemeenten en naar PS gestuurd.

3 Proces

Onderstaande tabel geeft op hoofdlijnen de planning weer. We streven ernaar om in het najaar van 2021 met elke gemeente de nieuwe bestuursovereenkomsten IBT aan te kunnen gaan. Daaraan voorafgaand zijn we ambtelijk met gemeenten in gesprek over de toezichtdomeinen, indicatoren, relevante data en de werkwijze. Tussentijds worden portefeuillehouders per domein geïnformeerd en geadviseerd over de ontwikkelingen. In september hopen we voldoende draagvlak te hebben om uiterlijk in november 2021 de bestuursovereenkomsten tussen de provincie en de gemeenten af te kunnen sluiten.

Wanneer?	Wat gaan we doen?
Januari - maart	Samen verkennen van wensen en mogelijkheden
April – juni	Beleidsvoorstellen en concept bestuursovereenkomst
Juli – september	Bestuurlijke afstemming gemeenten en provincie
Oktober – november	Besluitvorming en aangaan bestuursovereenkomsten
2022 e.v.	Ontwikkelen data, indicatoren, themaonderzoek, etc.

4 Participatie en rolneming

De insteek is dat vooral gemeenten baat hebben bij het IBT door de provincie en dat daarmee het maatschappelijk belang wordt bediend.

De bestuursovereenkomst komt tot stand in samenwerking met gemeenten. Ambtelijk worden bijeenkomsten en workshops georganiseerd om de kaders en de invulling van het IBT-beleid nader uit te werken. Door gemeenten te betrekken willen we bereiken dat het IBT meer gaat leven en kan bijdragen aan een beter openbaar bestuur, bijvoorbeeld door versterking van de controlerende rol van de gemeenteraden. In dit kader zullen we ook in overleg treden met raadsgriffiers.

5 Communicatiestrategie

De communicatiestrategie zal nader worden uitgewerkt in het GS voorstel waarin wordt gevraagd in te stemmen met het nieuwe IBT-beleid en de bestuursovereenkomst.